

החוק עומד במבחן האמיתי דווקא כאשר מדובר באנשים שרובם עליהם חשד כבד. גם גדולי הפרשנים — רוצה בזה גר, אנק, סוחר-אופיום — זכאי למישפט חוקי, על פי כתבי-אישום ברור ונהנה מכל הזכויות המועד נקות לו בחוק.

ניתן לו לראות את כל הראיות, לחקור את כל העדים, לטעון את כל הטענות ולהתגונן כמיטב יכולתו. לפני שנפסק דינו עליידי שופט אובייקטיבי בפסק-דין מנומק, שניתן לערער עליו עד לרצח האחרונה. יתר על כן: גם גדולי הפרשנים נחשבים כחף מפשע, עד אשר הורשעו בדין בחוק.

כאשר נוצר החשד כי אורח כלשהו עבר על החוק, הפקידן של רשויות-המדינה הוא לחקור את החשד, לאסוף ראיות סבירות ולהביא את האיש למישפט. לשם כך קיימת זרועות המישטרה ופרקליטות-המדינה. חובתו של אורח הגון במדינת-חוק, החושד שמישהו ביצע עבירה, היא להעביר את המידע שיש לו לידי המוסס דות, שהוא תפקידם. הם ינהלו חקירה מסודרת, על פי הכללים הקבועים בחוק. ואם יש מקום לכך — יתבע האיש לדין וייתרש גירלו בדין השוטף.

כך מתפקדת מדינת-החוק, שקמה במאות שנים של מאבק נגד העריצות והרודנות.

הוא המצב התקין. מה קורה אם מסיר בה זו או אחרת את המצב תקין? מה קורה כאשר האזרח ההגון חושד כי המישטרה והפרקליטות נקנו על-ידי הפושעים, שכל הקצרים נים והפרקליטים הם משוחררים ומושחתים? או כאשר נדמה לו כי המישטרה היא עצלנית והפרקליטים סוטים מסתובבים, ועל כן אינם מוכשרות למלא את תפקידן היחיוני?

במקרה זה פתוחות לפני האזרח ההגון שתי דרכים: הדרך האחת היא, להיאבק לשינוי פני הדברים במישטרה ו/או בפרקליטות. הוא יכול לנהל מאבק ציבורי, לפעול להחלפת הממשלה שאינה ממלאה את תפקידה כראוי, או להחלפת הצמרת של המוסדות האלה. הוא יכול לנאום, לכתוב, לפנות אל הציבור ואל מוסדות-הביקורת.

מבחינה זו אין הבדל בין חברי כנסת ובין כל אזרח אחר, לבד מהעובדה שמעמדם של חברי-הכנסת מאפשר להם לפעול ביתר יעילות. לשם כך אין שום צורך להטיל האשמות בפניהם של אזרחים. אשמתו או חפזו של פלוגי ואלמוני אינם חשובות למאבק הזה. חודי-המאבק צריך להיות מופנה נגד השרים המחזיקים באחריות המיניסטריאלית, ונגד המנגנונים הממלכתיים שיש אינם ממלאים את תפקידם כהלכה. המענה כאילו יש לשם כך צורך בהצבעה על חשודים ובהזכרת שמותיהם מעל דוכן הכנסת היא מופרכת מיסודה. היא פותחת את הפתח למעשי-גבלה.

הדרך השנייה היא דרך הפירסום. אמצעי-התיקשורת המודרניים — ובראשם העיתונות החופשית — ממלאים תפקיד של זרוע מבקרת. הם יכולים לפרסם חשדות, להטיל האשמות, לחשוף פרשנות, לגלות גילויים. מותר לעיתונות לעשות כן, מפני שאין היא עוקפת את בית המישפט, אלא להיפך: היא פותחת דרך שנייה, חילונית, לברור מישפט.

אדם תמים יכול לשאול: מה ההבדל בין גילוייו של עיתון ובין גילוייו של חבר-כנסת? במה עדיף האחד על השני? התשובה היא פשוטה בתכלית, והיא מתמצית במילה אחת: חסינות.

לחבר-הכנסת יש חסינות. היא דרושה למילוי תפקידו. אין לחסל אותה בשום פנים ואופן. לעיתונות אין שום חסינות. להיפך: בישראל חל עליה חוק, שהוא מן החמורים ביותר בעולם כולו: החוק לאיסור לשוון-הרע.

כאשר עיתון מפרסם האשמה כלפי מי שהו, יכול אותו מישו לחבוע את העיתון לדין. במקרה זה נערך מישפט בחזית

תות הפוכות: לא החשוד נתבע לדין, אלא העיתון המחשיר אותו. אך התוצאה היא, בעיקרו של דבר, אותה התוצאה: ניתנות לחשוד כל האפשרויות להגן על עצמו במישפט הגון. אף מעבר לאפשרויות שהיו עומדות לרשותו אילו הואשם הוא עצמו בדין פלילי. ואילו העיתון, אם לא הצליח להוכיח את צידקתו או את תוס-ליבו, צפוי לעונשים כבדים מאד.

התוצאה היא ששום עורך שפוי של עיתון לא יסתכן בפירסום האשמות, אם אין הוא משוכנע שיש בידי ראיות החותכות להוכחת האשמותיו — ושגם אז יחסס היסוס רב לפני שהוא גותן את האור הירוק. כאשר פרקליט-המדינה מגיש האשמות נגד פלוגי, אין הוא מסיי תכן כלל. ואילו עורך-העיתון המפרסם את אותן האשמות, מקבל על עצמו סיכון עצום.

הוא ההבדל העצום בין העיתון ובין חבר-הכנסת, כאשר שניהם מעלים חשד דות נגד אזרחים, ומזכירים את שמותיהם. הבדל בין יום ולילה. העיתון אינו משבש את עקרונות מדינת החוק. להיפך, הוא עוזר להגשמתם, תוך סיכון עצמי עצום. די לזכור את פרשת ווטרגייט, ואת אומץ-ליבם של העורכים והעיתונאים שיצאו למה שנראה, בשלב מסוים, כמשימת-התאבדות, כדי להבין זאת.

חבר-הכנסת, המחשיר אזרחים מעל פיסת האויזימפוס של חסינותו, אינו מסתכן בשום דבר. הוא יכול לזרום בניאדם, לדרוס ולרמס אותם, בלא כל חשש. אין הוא יכול להפסיד. הוא יכול לזרוזיח פירסום והשפעה.

הסנטור ג'ק מקקארתי, שפיזר סביבו האשמות חמורות, גרם לאסונות בלי ספור וכימעט שהצליח להרוס את הדמוקרטיה האמריקאית. העיתון וושינגטון פוסט, שהעלה בפרשת ווטרגייט האשמות חמורות, נזע אסון ורק הציל את הדמוקרטיה. ההבדל אינו רק באופי האנשים, אלא קודם כל בטוב השיטה.

בארץ העלו עיתון יומי וחבר-כנסת האשמות נגד אנשים מסויימים. העיתון נתן בע לדין, ואחרי מישפט ארוך ומייגע ייתרש בקרוב הדין, לכאן או לכאן. לפי מיטב הכללים של מדינת-חוק מתקנת. ואילו חבר-הכנסת לא הסתכן בדבר, התחמק מכל ברור מישפט. וממשיך להשתולל.

לכן השאלה אינה: מי צודק? האם צודק חבר-הכנסת בטענותיו נגד האלוף, או האלוף בטענותיו נגד חבר הכנסת? האם יש ממש במיסמך כלשהו, שנופף בו חבר-הכנסת מעל דוכן הכנסת, או שהוא גליון נייר ריק-מתוכן? האם פלוגי הוא ראש הפשע המאורגן, או מלאך מן השמיים?

שאלות אלה כלל אינן עומדות לדין, בהקשר זה. כי מקומן בבית המישפט, ורק בית-המישפט יכול וזכאי להשיב עליהן.

בית-המישפט יכול להשיב עליהן רק אם פרקליטות-המדינה מגישה מישפטים נגד החשודים, או את עיתון (או סתם אצט) מעלה את החשדות, תוך סיכון עצמי וחושף את עצמו לתביעה מישפטית מצד החשודים.

העלאת חשדות כאזה על דוכן הכנסת, כאשר המחשיר חוסן מפני כל תביעה מישפטית, וכשכית המישפט מנוע מלחרוץ דיו-צדק — זהו מעשה נבזה.

הי המסקנה? שיש לבטל את הי חסינות הפרלמנטרית? חלילה. זהו נכס חשוב של הדמוקרטיה.

כשם שאין מבטלים את הכסף, מפני שנתפס זייפן, כך אין חורר סים את יסודות הפרלמנט, מפני שפנטור או חבר-כנסת מנצל אי תם לביצוע מעשים של גנגסטררי פרלמנטרי.

התיקון טמון בגינוי השיטות האלה על-ידי הפרלמנט עצמו. השתוללותו של מקקארתי המקורי נבלמה כאשר הסנאט של ארצות-הברית גינה אותו רשמית. השבוע ארע דבר דומה לאותו חבר-כנסת, כאשר הכנסת החליטה, כימעט פה-אחד, להסיר את הצעתו מסדר-היום. כל חברי מישפלתה ובראשם ראש-הממשלה, הצביעו נגדו. אין זה הסוף. אך אפשר לקוות שזוהי התחלת הסוף.

במדינה

(המשך מעמוד 35)

שנפגע. מכה מהממת פגעה בראשו מש עם כניסתו למקום. והוא נפל מחוסר-הכרה ליד מיטת הזוג הצעיר.

חבריו הצליחו לחטוף את עבודה, לקחת את מוחמד הפצוע עימם במכונית, ולהירמלט מהמקום. אולם מאחוריהם נשאר על הארץ חליל, אחיה של עבודה, שנהרג בי ירייה בשעת התיגרה.

המישטרה, שבאה למקום, מצאה פינסקי-צ'קים השייך למוחמד, ודרגות של סגן ב-צה"ל, המיוחסות לחברו של מוחמד, ג'ומעה.

שירות החוספים התנהלה במהירות בדר-כה חזרה לישראל. ליד אחד הגשרים החרביא את כל-ההנשק שהיו עימם, והביאו את מוחמד הפצוע לבית-חולים. עבודה החטפה הוחבאה בין שיבטי הבדוים בי-נגב, ולא נודעו עקבותיה.

המישטרה הצליחה לאתר את מוחמד ב-בית-החולים. ירדיו הסוב, ג'ומעה, נתגלה ביוחדתו בצבא. עוד שניים מהמשתתפים בחטיפה, סמ"ר בצה"ל ורס"ר במישמר-הגבול, נעצרו. כ-10 אנשים אחרים, הנחשדים בהשתתפות בחטיפה ובברצח, עדיין לא נמצאו, ומשערים שהם מסתתרים באי-זור אל נאותה, ליד רמלה, מקום הקשה לחיפושים.

אביו של מוחמד, המודאג ממצב העניינים, התערב, מצא את עבודה והחזיר אר-תה לאוהל השייח' של שבט אבר-צענא, שמסר אותה למישטרה.

עיתון צורב. נגד הארבעה שנמצאו הוגש כתבי-אישום בבית-המישפט המחוזי בבאר-שבע. הם נאשמים בשלוש עבירות חמורות: רצח לשם הקלת ביצועה של חטיפה, קשר לבצע פשע וחטיפה וכליאה סודית.

בבקשה שהגיש שמואל זילברמן, סגן בכיר לפרקליט מחוז-הדרום, למעצרים של הארבעה על לתום ההליכים המישפטיים, נתבררו כמה עובדות.

● מוחמד, אשר חזר להכרתו בבית-החולים, הכחיש בתחילה את כל סיפורי-המעשה. אולם לאחץ מכל התחרט וסיפר כי הוא יום את חטיפתה של עבודה, וידע כי בידי חבריו יהיה נשק, כדי להתגבר על התנגדות בני מישפחתה. אך הוא נפי גע בראשו מייד עם תחילת המאורעות, ולכן אינו זוכר ואינו יודע מאומה מכל מה שהתרחש לאחר-מכן בעת החטיפה והרצח. יש לשער, כי עורך-הדין התלאביבי, משה ישראל, יידע לנצל טענת חוסר-ההכרה לשם הגנתו במישפט.

● שלושת חבריו מכחישים כי יצאו לשם חטיפה. לדבריהם, הם ידעו כי הורז מנו כדי ללוות כלה לבית חתנה, וזו היתה כוונתם באותו ערב.

מומחים למינהגי הבדוים הפריכו טענה זו, בכך שהדבר נוגד את מינהגי הבדוים. אין מלווים כלה לבית חתנה, כאשר אין אפילו אשה אחת בין המלווים. ואין אין לים ארוחת-ערב במקום אחר, לפני החתונה. יהיה זה עלבון צורב אם לא יאכלו המלווים ממטעמי החתונה. ואילו שלושת הנאשמים אכלו, לפני צאתם, ארוחת-ערב בבסיס הצבאי.

המאהב והכלה ייפגשו בפעם הבאה בי-בית-המישפט. שמה של עבודה ושמו של בעלה הטרי מופיעים ברשימת עדי-התביעה.

התנהגות קשה

„הוא סגר אותי

בחדר והיכה אותי,

טוענת נתמכת-הסעד

שחובלה למישטרה

„הוא, סגר את הדלת והתחיל להכות אותי. צעקתי לעזרה. העובדת הסוציאלית נכנסה לחדר והשוטר אמר לה שאני, רק עושה הצגות” כך טענה אהובה מיורחי (31), בתחנת המישטרה ביום החמישי שי-עבר.

אהובה, אשה ממוצעת קומה ודקת גוף היא גרושה ואם לשלושה ילדים הנמצאים בטיפול של מישפחה אלמנת. לפני כחודש עברה ניתוח קשה של הוצאת החצוצרה והושלה, ונקבעו לה 100 אחוז נכות. כבר שנים רבות היא נמצאת בטיפול לישיבת הסעד בתל-אביב. היא מתקיימת מקיצבת-סעד ועומה וגרה בדירה קטנה וי-עלוה בשכונת התיקוה.

ביום החמישי שעבר, פנתה אהובה אל לישיבת-הסעד ברחוב מיקוה ישראל 6, כדי להוציא שם פינסקי קופת-חולים. הי-שוטר שניצב במסדרון הודיע לה שאין קבלת-קהל, אך היא התעקשה ודרשה להיכנס אל העובדת הסוציאלית, צילה כץ, המטפלת בה. עד כאן מתאימות גירסת השוטר וגירסתה זו לזו.

„יצאנו מהתמונה.” שעה לאחר מכן הובאה אהובה אל תחנת המישטרה ברחוב הרבנות, שם הואשמה בתקיפת שו-טר והפרת-סדר במקום ציבורי. בעדותה במישטרה מסרה אהובה את גירסתה ל-מאורע. לדבריה, צעק עליה השוטר לצאת החוצה, הוא משך בשרוולה ואבג כך פגע בו ארנקה, תוך דין ודברים האשים אותה השוטר בתקיפה. „אמרתי לו, איך הכיתי אותך, אתה כזה שמן וגבוה,” טענה אהור-בה, „ואז הוא אמר לי להיכנס איתו לאחד החדרים.” לדבריה, הוציא השוטר את היל-פקידה שהיתה בחדר וכשהיו לבד החלה לחבט בה בבטן ובפנים ולמשוך בשע-רותיה. היא התעלפה, וכשהתעוררה החלה קוראת לעזרה. פקידת הסעד נכנסה לחדר ואמר לה השוטר, כי אהובה, סתם עושה הצגות” ובכוונתו לקרוא לניידת ולהגיש נגדה תלונה.

במישטרה, כך טוענת אהובה, אמר לה אותו שוטר, כי בכוונתו לעצור אותה ל-48 שעות כדי שלא יראו עליה את הסימנים. היא ניצלה את הרגע שבו השאירו אותה לבד וברחה לבית-החולים איכילוב, שבו לא היתה קבלת-קהל באותה שעה והיא נשלחה במונית להדסה, שם נבדקה. הדו"ח הרפואי קובע כי „לא נראים בה סימני חבלה חיצוניים.” שלושה ימים מאו-חר יותר נבדקה אצל רופא אף אוזן וגרון, שקבע כי „היא מתלוננת על כאבים בצד שמאל של הפנים, על רום' באוזן ועל כאבי ראש. הממצא — בחלק העליון ה-אחורי של עור התוף נמצא שטף דם קטן.

נתמכת מיורחי

„רק עושה הצגות!”

עור התוף נע תחת לחץ אוויר. בדיקה אר-דיומטרית מראה ירידה קטנה לעומת הי-מימצא באוזן ימין. קולה נשמע שווה בי-שתי האוזניים. נמצא פצע קטן ברירית הפה.”

מנהל לישיבת-הסעד ברחוב מיקוה יש-ראל יואל ברקוביץ, מסר כי „אהובה נמצאת אצלניו בטיפול כבר הרבה שנים. ההתנהגות שלה קשה. אני יודע כי השוטר ביקש ממנה לצאת החוצה והיא אמרה לו: „דווקא לא.” אחר-כך יצאנו מהתמונה, כי לא רצינו להיות כשהשוטר דיבר איתה.” לדבריו של ברקוביץ, באותו יום גם הוגר-שה תלונת אנשי לישיבת-הסעד נגד אהור-בה מיורחי על הפרת סדר.

דובר המישטרה, פקד אברהם ברומט, מסר כי העניין הועבר לטיפולו של קצין חוקר.